بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/65
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު، [illegible]، ސ. ހުޅުދޫ
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް: [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބިމާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible]
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިނާ މުޙައްމަދު

ނިމުނު ތާރީޚު:
18 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1447
08 ޑިސެމްބަރު 2025

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ތާރީޚު: 21 ޖުމާދަލްއޫލާ 1440 / 27 ޖަނަވަރީ 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** 3081/Cv-C/2017
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **މައުޟޫޢު:** ބިމާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ ޤަޟިއްޔާ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 02 ނޮވެމްބަރު 2017
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 13 ޑިސެމްބަރު 2018

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
އަބްދުﷲ ސަޢީދު، ސ. ހުޅުދޫ، ވައިޓްހައުސް
ޤާނޫނީ ވަކީލު:
އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު ޝިފާޒް

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް
ކަންޓްރީސް ހޮލިޑޭސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
ޤާނޫނީ ވަކީލު:
އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޝިޔާމް

[illegible] – [illegible] – [illegible] – [illegible] – [illegible] 4/91 – [illegible] – [illegible] 20 [illegible] - [illegible] [illegible] 22/2010 – [illegible] – [illegible] 43 [illegible] – [illegible] – [illegible] – [illegible] – [illegible]

[illegible] ޚުލާސާ ([illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ޝާއިޢު ކުރައްވައެވެ.)

ތަޢާރަފު

1. މި މައްސަލައަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި ސ. ހުޅުދޫ، ވައިޓްރޯޒް، އަބްދުﷲ ސަބާހު[1] (މީގެފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ނުވަތަ "އަބްދުﷲ ސަބާހު"ކަމަށް ބުނެފައިވާ)ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާފައިވަނީ ކެނާރަސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[2] (މީގެފަހުން "އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ކެނާރަސް"ކަމަށް ބުނެފައިވާ)ގެ މައްޗަށެވެ.

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

2. ގ. [illegible]، މާލެ، [illegible] [illegible]، ފުރަތަމަ ފްލޯ ކުއްޔަށް ދިނުމަށްޓަކައި، ކެނާރަސްއާއި އަބްދުﷲ ސަބާހުއާ ދެމެދު 10 ޑިސެމްބަރު 2016 ދުވަހު އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކޮށްފައިވެއެވެ. އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ކުއްޔަށްދޭ ފަރާތަކީ ކެނާރަސް ކަމަށްވާއިރު، އެ ފްލޯ ކުއްޔަށް ހިފާފައިވަނީ އަބްދުﷲ ސަބާހުއެވެ. އެ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތަކީ 01 ޖަނަވަރީ 2017 އިން 31 ޑިސެމްބަރު 2022 އަށްކަމަށްވާއިރު، ކުއްޔަކީ [illegible] [illegible] މަހަކު 110،000.00ރ (އެއްލައްކަ ދިހަހާސް ރުފިޔާ)އެވެ. ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible].

---

[1] ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A048990.

[2] ކުންފުނީގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު C-13/2000.

3. އެއަށްފަހު، 31 މޭ 2017 ދުވަހުން ފެށިގެން ބުނެވިދިޔަ އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނެސް، އެއްބަސްވުން އުވާލަން ބޯޑުންކަމަށްބުނެ، 29 އޭޕްރީލް 2017 ދުވަހުގެ 13:43 ގައި މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން [illegible] އީމެއިލްއެއް ފޮނުވާފައިވެއެވެ. އެ އީމެއިލްގައިވަނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

> "Dear Sir,
>
> This letter is to inform you of our board decision to get terminated the renting of the current shop space at G. Maavehi Ground & first floor as end of 31st May 2017.
>
> According to our rental contract of three months instead, we need provide one-month notice to terminate the rental of your premise due to unbearable loss baring in every month of operation. As aware we had applied every expertise knowledge to lift it to manageable stage to continue based on transmission of information.
>
> We would like to apologise for any inconvenience for this termination and in the meantime we believe that you are not fully unaware of this termination as well that we have been requesting for some relief from your side.
>
> Due to financial capability that the board has now decided to terminate the rental then leave the place vacant to benefit of both side and hope to continue the good relation between.
>
> We shall remove all our stuff by end of the month as above and shall return the keys to you before them.
>
> Looking forward for your cooperation in this difficult situation took place.
>
> Yours Sincerely
>
> Mohamed Saeed
>
> Director"

4. ބުނެވިދިޔަ އީމެއިލްގެ ޖަވާބުގައި، 29 އޭޕްރީލް 2017 ދުވަހުގެ 16:05 ގައި، މޭ މަސް ނިމޭއިރު ތަންދޫކޮށް ދިއުމުގައި މައްސަލައެއް [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] 4 (ހަތަރެއް) މަސްދުވަހުގެ ނޯޓިސް ދޭނެކަމަށް [illegible] [illegible] ފޮނުވާފައިވާ ޖަވާބު ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

"Dear Saeed,

We are sad to read your email. As mentioned few weeks back on the phone, after discussing with my father we were ready to lower the rent to make it easier for you. We could have discussed on this further.

We have no issue if you want to leave end of May. But we hope you would respect the terms of the agreement and give us the requested 4 months notice. So we would expect rent for May, Jun, July and Aug. The security deposit will be refunded after August month. Please refer to the agreement point 3C below.

> C) In the event the Lessee wishes to terminate the agreement before the end of the contract period, then the Lessee needs to notify the Lessor in writing four months in advance of termination. The rent for the four months need to be paid as per the agreement. The security deposit will be refunded only after claiming for any damage to the shop after the end of the fourth month.

Hope we can end this on good terms.

Regards

Afrah

5. އީމެއިލަށްފަހު، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އެއްބަސްވުމެއް އޮތްކަމާއި، އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެންނަ ހާލަތުގައި ނޯޓިސްއާއެކު އަމަލުކުރުމަށް އީމެއިލުން ދެންނެވުނު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] 10 މެއި ދުވަހު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮޒިޓް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] މާއްދާ 2(B) [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 20 މެއި 2017 ދުވަހުގެ ކުރިން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންގައި، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ނޯޓިސްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އަންގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންގައި، 16 މެއި 2017 ތާރީޚުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިޓީއެއް [illegible].

6. އެއަށްފަހު، 11 ޖޫން 2017 ތާރީޚުގައި، ފައިސާ ދެއްކުމަށް އަންގައި "[illegible] [illegible] [illegible]" ސިޓީއެއް [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ ސަޢީދަށް ފޮނުވާފައިވެއެވެ. އެ ސިޓީގައި، އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އަންގައި، 17 މެއި 2017 ދުވަހުގެ ފުރަތަމަ ނޯޓިސްއަށް ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު ޖަވާބުދީފައި ނުވާކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 01 ޖޫން 2017 ދުވަހު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން، އެއްބަސްވުމުގައިވާ 4 (ހަތަރެއް) މަހުގެ ނޯޓިސް ދީފައިނުވާކަމާއި، މެއި، ޖޫން، ޖުލައި އަދި އޮގަސްޓް މަހުގެ ކުއްޔާއި ފައިސާ [illegible] ޒިންމާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 18 ޖޫން 2017 ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އެ ސިޓީގައިވާ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7. [illegible] [illegible] [illegible]، 10 ޑިސެމްބަރު 2016 ދުވަހު ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދު، ގ. [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] 440,000.00ރ (ހަތަރު ލައްކަ ސާޅީސް ހާސް ރުފިޔާ)އާއި، އެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 228,000.00ރ (ދެ ލައްކަ އަށާވީސް ހާސް ރުފިޔާ)އާއި، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 26,500.00

(ސައްބީސް ހާސް ފަސް ސަތޭކަ ދިވެހި ރުފިޔާ)އާއި، މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކޯޓު ފީގެ ގޮތުގައި ދައްކާފައިވާ 25.00ރ (ފަންސަވީސް ދިވެހި ރުފިޔާ)އާއެކު، ޖުމްލަ 694,525.00ރ (ހަ ލައްކަ ނުވަދިހަ ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސަވީސް ދިވެހި ރުފިޔާ)، ޢަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ އަތުން ހޯދުމަށްއެދި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ، އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ގެ ސިއްދާއިންނެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމެވި ޙުކުމް

8. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކަންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ސިވިލްކޯޓުން ނިންމާފައިވާގޮތް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

> "ދަޢުވާ، ޝަރީޢަތުގައި ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުށަހެޅުމުން، ކަށަވަރުވެ ގޮތްވެސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ސ. ހުޅުދޫ / ފަރީދާގެ، ޢަބްދުﷲ ސަޢީދާ ދެމެދު 10 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ގައި ދ. ގުޅުއްވައި ވުޖޫދުވެފައިވާ ހިސާބު ކުރީގެ ދިނުމަށް ފޮނުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރީގެ ގޮތުގައި ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ދޭންޖެހޭ -/440,000ރ. (ހަތަރުލައްކަ ސާޅީސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) އާއި 2017 ވަނަ އަހަރު ކުރި ނުދައްކާފައިވާ ސަރަޙައްދު 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫންމަހުގެ ގޮތުގައި -/10,500ރ. (ދިހަހާސް ފަސްސަތޭކަ ދިވެހި ރުފިޔާ) އާއި ޑިޕޮޒިޓް ހޯދުމަށް ކަރަންޓުބިލު ކަމަށް މަސައްކަތުން ނަގާފައި -/26,500ރ. (ސައްބީސްހާސް ފަސްސަތޭކަ ދިވެހި ރުފިޔާ) އާއި ކޯޓު ފީ ގޮތުގައި ދައްކާފައިވާ -/25ރ. (ފަންސަވީސް ދިވެހި ރުފިޔާ) އާއި ޖުމްލަ ޚަރަދުތަކަށްވާ 44,363/70ރ. (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ދިވެހި ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) އާއެކު ޖުމްލަ 521,388/70ރ. (ފަސްލައްކަ އެކާވީސްހާސް ތިންސަތޭކަ އަށްޑިހަ އަށް ދިވެހި ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) ގެ ތެރެއިން ދައްކާފައިވާ ފައިސާ ޑިޕޮޒިޓް ކޮށްފައި ދައްކާފައިވާ -/110,000ރ. (އެއްލައްކަ ދިހަހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) އުނިކުރުމުން 411,388/70ރ. (ހަތަރުލައްކަ އެގާރަހާސް ތިންސަތޭކަ އަށްޑިހަ އަށް ދިވެހި ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) އާއި ދައްކާފައިވާ ފައިސާ ދައްކާކަމަށް ދައްކަންޖެހޭ ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު ދިނުމަށް ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވާތީވެ ކަމަށާއި،
>
> ދައްކާކަމަށް ފަރާތަށް މިފައިސާ ދިނުމުގެ ގޮތުން 13 ސެޕްޓެމްބަރު 2017 ވަނަ ދުވަހުން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި 411,388/70ރ. (ހަތަރުލައްކަ އެގާރަހާސް ތިންސަތޭކަ އަށްޑިހަ އަށް ދިވެހި ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކަން

މިދަރަނި ހަވާލުކުރުމަށް ދަޢުވާލިބޭ ސ. ހުޅުދޫ / ފަރިޝާނާ، އަބްދުﷲ ސަލާހުއްދީނަށް އަންގައި، ޙުކުމްކޮށްފިމެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާއާއި ދެކެވުނު ވާހަކަ

9. ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ސަބަބު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން 4 (ހަތަރެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައިވާ ނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލާއި ދިފާޢުގެ ޖަވާބާއި ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ދެކެވުނު މައިގަނޑު ވާހަކަތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

10. ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެކުރިން ވަކިކުރުމުން ކުއްޔަށްދިނުމަކަށް ބާރުދޫކުރައި، އެތަން އެހެން ފަރާތަކަށް ކުއްޔަށްދީފައިވާކަމަށް އަބްދުﷲ ބާޤިރު ޝަރީޢަތުގައި ބުނެދެއްވުމުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އިންކާރުކޮށްފައި ނުވާތީ، އެކަން އެގްރީމެންޓުން ސާބިތުވާތީ އޮތްކަމަށްވެސް އެހެނަސް، ބާރުދޫކުރައި، އެތަން އެހެންފަރާތަކަށް ކުއްޔަށްދިނުމަކަށް އެފަރާތުން އިންކާރު ކުރައްވާފައިވާކަމަށް، އެގްރީމެންޓާ ޚިލާފު އިތުރަށް ޖޫން މަހާއި، ޖުލައި މަހާއި، އޮގަސްޓް މަހުގެ ކުލި ނަގައި ދިޔައީ އުޒުރެވެ.

10.1. އެއްބަސްވުމުގައި ކުލި ދައްކަން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ކޮންމެ މަހެއްގެވެސް 10 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިންކަމަށެވެ. އެއްބަސްވުން އުވައިލުން ނޯޓިސް ދީފައިވާ މުއްދަތުގައިވާގޮތަށް ކުލި ދައްކަން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އާއްމު ގޮތެއްގައި ކުލި ދައްކާ އުސޫލަށް ބަލާފައިކަމަށްވާތީ، ޖޫން މަހުގެ ކުލި ދައްކަންޖެހިއިރު، އެ މަހުގެ 8 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން، އެތަން އެހެންފަރާތަކަށް ކުއްޔަށްދީފައިވާތީ ފެންނަކަމަށާއި، މައްސަލައާ ސާފުކުރުމުން، އެ މަހުގެ ފުރަތަމަ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި

އެނެއްބަޔަކަށް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ [illegible] ލިބިފައިވާކަމަށެވެ.

10.2. ސިވިލް ކޯޓަށް [illegible] ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި، އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10.3. [illegible] [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11. ދެވަނަ ނުކުތާއަށް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (2010/HC-A/47) [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11.1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]

ސަބަބަކީ ސާބިތުވާތީ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަނޑައެޅުމުގައި ދަޢުވާގައި އިދިކޮޅުވާ ކަންތައްތަކަކީ ކޮޅަށް ސާބިތުވާ ކަންތައްތަކެއް ކުރެވިފައިވާނަމަ، އެގޮތުގެމަތިން އިދިކޮޅުވާ އެކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ޙުކުމް ކުރުމުގައި ނުކުރެވޭނެކަމާއި، ހަމައެކަނި ދަޢުވާގައި އިދިކޮޅުވާ ކަމަކަށް ކޮޅަށް ސާބިތުވާ ކަންތައްތަކުގެ ކުރިމަތީގައި، ދަޢުވާގައި އިދިކޮޅުވާފަރާތަށް ޙުކުމް ކުރުމަށް ނުވާނެކަމަށް ނުވަތަ އެކަންކަން ސާބިތުނުވާކަމަށް ޙުކުމް ކުރުމުން ނުކުރެވޭނެކަމާއި، ދަޢުވާގެ ސިފައާ މައްސަލަތަކުން އެނގެނީ ކަމުގެ މައްޗަށް ޙުކުމް ކުރުމުގައި، އެކަމަކީ ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތަށް އެ ދަޢުވާއިން ދިފާޢުވުމަށް ކަމާގުޅޭ ގޮތުގެން ހިނގައިދާން ސަބަބުތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ އަޙްމަދު ސަޢީދު މައްސަލައިގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނަތީޖާކަމުގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށެވެ.

11.2. ސިވިލް ކޯޓުން ދެވުނު މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުވި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގެ ސިޓީއާއި ދަޢުވާފޯމުގެ 9 އަދި 12 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ތަފްސީލުގެ ތެރޭގައި، އާޖިލް ބިލުތަކަށް ފައިސާގެގޮތުގައި 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) ހޯދުމަށް އެދިފައިވާއިރު، އެފައިސާ ދެއްކުމަށް މައްސަލައިގެ ޙުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައި ވާކަމަށް. އަދި އެފައިސާއަކީ ދައުލަތަށްވާ ފައިސާއެއްކަން ސާބިތު ކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ބިލުތައް ބަލައި ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް ދީފައިނުވާކަމަށެވެ.

11.3. އެހެންކަމުން، އާޖިލް ބިލުތަކަށް ފައިސާގެ ގޮތުގައި ދެއްކުމަށް ޙުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) ދެއްކުމަށްކަނޑައަޅާފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ އަޙްމަދު ސަޢީދު މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފުވާކަމަށެވެ.

12. ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ އަތުގައި އެއްމަހުގެ ކުއްޔަށްވާ މިންވަރަށް ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮސިޓް ފައިސާ ބަހައްޓާފައިވާކަމާއި، އެފައިސާއިން ދެއި މަހުގެ ކުއްޔަށްވާ [illegible] [illegible] [illegible]، ދެއި މަހުގެ ކުލި ނުދައްކައިގެން ޖޫރިމަނާއެއް ކުރެވިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ނިންމުމުގައި އެކަމަށް ރިޢާޔަތް ކޮށްފައިނުވުމެވެ.

12.1 ކުއްޔަށްދިނުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކަރަންޓް ބިލު ދައްކައި، [illegible] [illegible] [illegible] ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮސިޓްގެ ގޮތުގައި ބަހައްޓާފައިވާކަމާއި، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮސިޓް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

12.2 ކުއްޔަށްދިނުމުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮސިޓްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible].

13. ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދެއި މަހުގެ ކުލި ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮސިޓްގެ ބަހައްޓާފައިވާކަމާއި، އަދި [illegible] ބިލުތައް ފައިސާ ޢަބްދުﷲ [illegible] ފަރާތުން ދައްކަމުންގެންދިޔައީ، އަދި ނޯޓިސް މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކުއްޔަށްދިން ފަރާތް ބަދަލުވުމުން [illegible] އެތަން އެހެން ބަޔަކަށް ކުއްޔަށްދީފައިވާތީ، އެ ތަނުގެ ކުލި ޢަބްދުﷲ [illegible] އަތުން ހޯދިގެން [illegible] [illegible] އޮތުމުން، މި މައްސަލައިގައި [illegible] ގެސްޓް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 26,500.00ރ (ސަ[illegible]

ހާސް ފަސް ސަތޭކަ ދިހައި ރުފިޔާ) ނަގައިދިނުމަށް، އިންސާފުގެ މަގުން ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައި ދެއްވައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމުގެ އެބައި ބާޠިލުކުރުމަށް އެދިފައެވެ.

13.1 އެއްބަސްވުމުގެ 3C ގައިވާ އިބާރާތަށް ބަލާއިރު، ކުލީގެ އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އަންނާނީ އެއްބަސްވުން އުވައިލާކަމަށް ނޯޓިސްދީފައި 4 (ހަތަރެއް) މަސް ހަމަވުމުންކަމަށެވެ. އަދި ނޯޓިސް މުއްދަތުގައި އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ހިމެނޭކަމެވެ. އެހެންކަމުން، ނޯޓިސް މުއްދަތު ކުރިއަށްދާނީ، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެތަން އެހެންމީހަކަށް ކުއްޔަށްދިނުމުގެ އެއްވެސް ބަދަލެއް އަދި އިމްތިޔާޒެއް ވެރިފަރާތަކަށް ނުހުންނާނެކަމަށެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނީގޮތުން ކުރިޔާލައި، އެތަން އެހެންބަޔަކަށް ކުއްޔަށްދީ، އެތަނުން އެހެންބަޔަކުގެ އެތަން ކުރި ހަވާލުކުރެވިއްޖެނަމަ، ހަމަ އެ މުއްދަތުން އިސްތިއުމާލުކުރާ ފައިދާއެއްވެސް ކުލި އުނިކުރައްވާފައި، އިސްތިއުމާލު ކުރެވޭ ފަރާތުން ބަދަލު ދޫކުރި ފައިސާއެއް ދޭން ޖެހިގެންވާނެ ގޮތް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

13.2 ކުލީގެ މުއާމަލާތަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އަލްއިޖާރާ ކިޔައެވެ. އިޖާރާގެ ޙުކުމުގައި ކުލީގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި މަންފާ ދޫކުރުމެވެ. އިޖާރާއަށް ނިސްބަތްވާ ބަޔާން ހުރިހާ ޝަރުތުތަކާއި، ނަމަ ފަރާތްތަކުގެ އެއްބަސްވުމަށް ނިސްބަތްވާ ބަޔާންކުރެވިފައިވާއިރު، އެއްބަސްވުމުގައި ކުރިން ނިސްބަތްކުރެވިފައިވާ ހަރުދަނާ ބަޔާންކުރެވިގެން، އެއްބަސްވުމުގައި ވަކި މުއްދަތެއް ބައްޓަންކޮށްފައިވާ އިޖާރާގެ ފައިސާއަށް ކަނޑައެޅިގެންވާނެއެވެ. ވީމާ، ސަރީޙަ ހަމަޖެހުމެއް ބަލާއިރު، ކުރިން ނިސްބަތްވާ ކަމުގެ ހުރިހާ ހުކުމްތައް އަމަލުކުރުމަށް ހަމަޖެހިގެން ކުރިއަށްދާނެ ޝަރުޠުތަކާއި ގުޅޭގޮތުން ކަނޑައަޅައެވެ. އަދި ތަންފީޛުކުރެވޭ ގޮތްތަކަށް، ކުރިއަށްދާނެ ޝަރުޠުތަކުގެ ބަޔާނުގައި ބަލައިގަނެވެއެވެ. އެންގިފައެވެ. ކުލީގެ ހަމަ އިސްތިއުމާލު ކުރާ ފައިދާ ބަދަލުގައި، އެހެންކަމުން

ބަޔަކާ ހަވާލުކުރުމާއެކު، އެބަޔަށް ކުރިއެއްކުރަން އިސްތިޢުމާލުކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ޒިންމާ ނިމުމަކަށް އަންނާނެކަމަށްވެއެވެ.

13.3. ކުރީގެ އެއްބަސްވުންތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުތުގައި، ކުރިއަށްވުރެ އަންގައި ނޯޓިސް ދިނުމަށްފަހު ބަދަލުކުރެވިދާނެ ކަމަށާއި ކުރީގެ އެއްބަސްވުންތަކުގައި އޮތުމުން ހިމެނިގެންވާ ކަމެއް. އެ މާއްދާގެ މަޤްޞަދަކީ މުއާމަލާތު ބަލާއިރު، އެގްރީމަންޓުގެ ނޯޓިސް ދިނުމުގެ ކުންފުނީގެ ކުންފުނިތަކަށް ދެފަރާތުގެ [illegible] ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް [illegible] ކުރީގެ [illegible] ނޯޓިސް ދިނުމުގެ [illegible] ކަމަށް [illegible] އިސްތިޢުމާލު [illegible] ދޭތެރޭ ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ވިދާޅުވެއެވެ.

13.4. މި މައްސަލައިގައި ކުރީގެ ބަޔާނާ ގުޅޭ ދެފަރާތުގެ ކުންފުނިތަކުގެ އެއްބަސްވުމާ ގުޅިގެން، މިހެން ދެފަރާތުގެ ކުންފުނިތަކުގައި ފޮނުވާ އިސްތިޢުމާލު ކުރުމުގެ ފަރާތަށް ފޮނުވި 2017 ގައި އަންގައިފައިން އަންގާފައި ވާކަމެވެ. އަދި އެބައިން ކުރީގެ އެއްބަސްވުމާ ގުޅޭ [illegible] މައްސަލަ [illegible] ފަރާތަށް، އިސްތިޢުމާލު ފަރާތުން [illegible] ދެފަރާތުގެ ކުންފުނީގައި (ތަން ހިސާބުތަކުގެ ކޮޕީ) އެކިއެކި ފަރާތްތަކުން [illegible] ހުށަހެޅިފައިވާކަމެވެ. ނަމަވެސް [illegible] ހިސާބު [illegible] ދައުލަތުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި [illegible] އިސްތިޢުމާލު [illegible] ފަރާތް [illegible] ގެނެސްދީފައި ވާކަމެވެ.

13.5. އެންމެފަހުން، ނޯޓިސް ދިނުމަށްފަހު ކުރިއަށް ކުންފުނީގެ [illegible] އެ [illegible] ހިސާބު [illegible] އެ ކުރީގެ ކުރީ [illegible] ކުންފުނީގެ 440,000.00ރ (ހަތަރު ލައްކަ ސާޅީސްހާސް ރުފިޔާ) [illegible] ފަރާތުން [illegible] ވާކަމަށް ވިދާޅުވެއެވެ.

14. މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ފަރާތްތަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސާބިތު ހެއްކާއި ދައްކާފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަކަތައް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

14.1. ޢަބްދުﷲ ޝާކިރުގެ ފަރާތުން ނަޒީފް ޒުލްފާއިލަށް ކޮންޓްރެކްޓުގައިވާ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން، 31 މެއިގައި ނިންމުންތަކަށް ބިނާކޮށް ކުރިއަށް އެންގުމާއި ބެހޭގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް

15. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ތިރީގައިވާގޮތަށެވެ.

"(ހ) އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުގެ ފަރާތުން ކުއްޔަށްދިން ތަން 2017 ޖޫން މަހުން ފެށިގެން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެތަން ބަލަހައްޓަމުން ކުއްޔަށްހިފައިގެން ސާބިތުވާކަން ކަނޑައަޅާފައިވާ 2017 ގެ ޖޫން މަހު، ޖުލައި މަހާއި އޮގަސްޓް މަހުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ އަތުން ފައިސާ ނަގާފައިވާކަން ކަށަވަރުވެފައިވާ އެ ޖޫން މަހުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި ނަގާފައިވާ 330,000.00ރ (ތިންލައްކަ ތިރީސްހާސް ރުފިޔާ) އަނބުރައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމުން ކަނޑައަޅުއްވުން.

(ށ) 2017 ގެ ޖޫން ކުރި ނުލިބޭކަމަށް ބުނެފައިވާ އިސްތިހާރާ ކުރިން ކުއްޔަށް ހިފުމަށް ބޭނުންވާ ތަނުގައި ކުރިއަށް ގެންދިޔަ އެ ތަނުގެ ވިޔަފާރި ހިންގުމަށް ނުކުރެވިފައިވާ ކަމާއި ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓް ފަސްކުރުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެކޭނެއިރު ހިތްޖެހޭ ގޮތަށް ގެންދާނަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ހ ޖޫން މަހު ދުވަސްތަކުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި 2017 ގެ ކުލި ނަގާފައިވާ ކުލީގެ ބައި ދުވަސްތަކަށް ޢިނާޔަތްދީފައިވާ ފައިސާ އަނބުރައި ދޭންޖެހޭނެކަން.

(ނ) އުޖޫރީގެ ޖަމާކުރެވުނު ކުލީގެ ގޮތުގައި 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) ޢިނާޔަތްނުދީ ނުލިބިފައިވާ ދަޢުވާގައި ދަޢުވާލިބުނު ފަރާތަށް ފައިސާ ދިނުމަށް ޙުކުމް ކުރެއްވުމާއި ހ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް ހ ދަޢުވާގައި ދަޢުވާކުރާ ކުލީގެ ގޮތުގައި 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) އަނބުރައި ދިނުން.

(ނ) ޤާއި މަހުރު ކުރި ސަރަޙައްދުގެ ވެރިޔަކުގެ ފައިސާއިން އުޅުއްވާފައިވާކަމުގެ، އަދި އެއްޗިއްޗަށް ބެލެހެއްޓުމާއި ފައިސާ އަބްދުﷲ ސަބީރުގެ ފަރާތުން ދައްކަވާފައިވާކަމުގެ، އަދި ނޯޓިސް މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކުއްޔަށްދިނުން ބަލަހައްޓަމުން ގެންދިޔުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތުން އެހެން ބަޔަކަށް ކުއްޔަށްދިނުމުގެ ނ ހަމަވުމުގެ ކުރި އަބްދުﷲ ސަބީރު އަތުން ނުކުރެވޭ ނަގާފައިވާ އުނިކަން ބަރުދާން މި މައްސަލާގައި ސަރީޢަތުން ދޭހަވާން ކުރަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމަށްފެންނަ ޖުމްލަ ފީ ޖުމްލަގައި 26,500.00ރ (ސައްބީސްހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ ނުލާރި) އާއި ކާޖު ޕީ ޑީ ޖުމްލަގައި 25.00ރ (ފަންސަވީސް ރުފިޔާ ނުލާރި) ދަޢުވާކުރި ފަރާތަށް އިންސާފުވެ މަގުން ނަންގަވަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ދަރަ ކާމެ ޚާއްޞަ ނުބުނެއެވެ."

އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުކުރުމުން ދައްކާފައިވާ ނުކުތާ

16. މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ހުށަހަޅާ ފޯމުގައި، ސަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ ތެރޭގައި ދައްކާފައިވާ މައިގަނޑު ނުކުތާއަކީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

17. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތުގެ ތަފްޞީލު ދިނުމަށްފަހު، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެއްބަސްވުން އުވާލަން ބޭނުންވާނަމަ، 4 (ހަތަރެއް) މަސްދުވަހުގެ ނޯޓިސް ދޭންވާނެކަމަށް އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވާތީއެވެ. މި މައްސަލައިގައި، އަބްދުﷲ ސަބީރުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެންދަން ބޭނުންކަން އަންގާފައިވަނީ 29 އޮގަސްޓު 2017 ދުވަހު ފޮނުވި ސިޓީއަކުންނެވެ. އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް އަބްދުﷲ ސަބީރުއާއި ސަނަޢާ، ދަންނަވާފައިވާ ގޮތުން ބޭނުންވާ، ވާރި ދަރަޖަސްކަން އެކުލެ ހަދަގެތު. އަދި އެ ސިޓީގައި، އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުން ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެދީ އިތުރުން، ނޯޓިސްގެ މުއްދަތު 31 މޭ 2017 ދުވަހު ނިމުމަކަށް އަންނާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

18. ސިވިލް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޖަވާބު ފޯމު ބަލާއިރު، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައިގަނޑު ދައުވާއަކީ، ކުންފުނީން ކުރި ހޯދުމަށް ދައުވާކުރި މުއްދަތުގެ މުސާރަ، އަބްދުﷲ ސައްތާރު ވިޔަފާރިއަކީ، އެ މުއްދަތުގައި ކުރި ދައުވާކުރުމަށްފަހު، އެއްބަސްވުމުގައި ނުހިމެނޭ މުއްދަތުގެ ވަޒީފާގެ ކުންފުނީން ދޫކުރުމުގެ ފައިސާއާއި، އެއްބަސްވުން ބާތިލު ކުރުމުގެ ޖޫރިމަނާ، ކުންފުނީން އެ ވަޒީފާ ހުއްޓުވުމުގެ ކުރިން ނުދެއްކިކަމަށެވެ. ސިވިލް ކޯޓުގެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުމުގެ މަރުޙަލާގެ ފަރާތުތަކުން ނުކުތާތަކުގެ 3 ގެ (ށ)ގައި، ކުންފުނީގެ ވަޒީފާގެ ފަރާތަށް މައްސަލައިގެ މައްޗަށް ފަރާތްތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާކަމެވެ.

19. މިގޮތުން، އެއްބަސްވުމުގެ މާއްދާ ހަމަޖެހިފައިވާތީ، ކުރުވުމުގެ ކުރިން ބަލާފައިވާ ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބަޔާނުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ދިފާޢު ބަލައިގަނެވޭނެކަމަށެވެ.

20. އެހެންކަމުން، ކުންފުނީގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާގައިވާ ޖޫން، ޖުލައި އަދި އޮގަސްޓްމަހު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މަސައްކަތަށް ހާޒިރުނުވެ ގިނަދުވަސް، ޗުއްޓީއަށް އެދުން ބަލައިނުގަނެވިފައިވާތީ، ކުރި ދައުވާކުރާނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ޗުއްޓީއަށް ކުރިއަށްގޮސް ނުވާކަމަށެވެ. އަދި އެއްބަސްވުމުގައި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ދޭންޖެހޭ އަހަރުގެ ޗުއްޓީގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވުމުން، 4 (ހަތަރެއް) ދުވަހުގެ ޗުއްޓީ ދޫކުރެވިފައިވުމުން، އެހެން ދުވަސްތަކަށް ޗުއްޓީ ނުދެވޭނެކަމަށާއި، އަބްދުﷲ ސައްތާރުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާއިން ޖޫންމަހުގެ 4 އަދި 5 ވަނަ ދުވަހަށް ދޫކުރުމަށް އެދިފައި ނުވާކަމަށެވެ.

21. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެއްބަސްވުން ބާތިލުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ. އަބްދުﷲ ސައްތާރުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކުރިއަށް ގެނައި ހުށަހެޅުމުން، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ޝަރުޠު

މުއްދަތަށް އިންތިޚާބުކުރުމަށް ކައުންސިލްގެ ފަރާތުން ދިއްދުން ޖަވާބުދާރީވުމާއި ވާކަމަށެވެ. އަދި އެއްބަސްވެވުނުދެރުން ނޫޅެސްގެ މުއްދަތުގައި ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބަދަލު ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު ކުރިއަށްވުރެއިތުރު އަދިއަދިއަށްކަމަށެވެ. އަދި މި މައްސަލައިގައި، ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު ތަންފީޛުކުރުމުން ކައުންސިލްއަށް ތަންދޭއަށްކަން ބޭނުންކުރުމަށް އިސްތިޢުނާފު ކޯޓުން ފަރާތުން ދެކެވިފައިވާކަމަށެވެ.

22. ޢަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ ހުށަހެޅުމަށް ކައުންސިލްއިން ދުވަސްދިޔައިރުވެސް، ޢަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރަން ޤަބޫލުކުރައްވައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކުށްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ[3] 20 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، މި މައްސަލައި އެއްބަސްވުމުގެ މާއްދާތަކަށް އަމަލުކުރުން ދެފަރާތުގެ މައްސަލަތައް ބަލައިދޭންކަމަށެވެ. މިގޮތުން ޢަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ އަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން ކައުންސިލަށް ލިބެންދެއްވުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ކައުންސިލަށް ދިނުމަށް ޙުކުމްކޮށްދެއްވައި، އެގޮތަށް ހުކުމެއް އެކުލަވާލުމުގެ ދަށުން ކައުންސިލަށް ލިބިދާނެ ބަދަލު ދައްކަން ނިންމަވަންކަމަށެވެ.

23. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަޙްމަދު ނާޞިރު ވ. މުޙައްމަދު މުސްޠަފާ (2010/SC-A/02)

(މިފަހުން "އަޙްމަދު ނާޞިރު މައްސަލަ"ކަމަށް ބުނެވިދާނެ) ޤަޟިއްޔާގައި، ދަށު ކޯޓުން ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު އޮތްކަމާ ގުޅިގެން އެގޮތަށް ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅި ފަރާތުން ބުނެވިދާނެކަމަށެވެ. އަދި އެ ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށް ދެއްވާފައި، ދަށު ކޯޓުން ސާބިތުކުރެވިފައިވާ ބާރު އޮތްކަމާ ގުޅިގެން އެގޮތަށް ހުށަހެޅުމަކީ ޢަދުލު ޤާނޫނީ ގޮތުން ނިންމަވާފައިވާ ކަމަށެވެ. މި މައްސަލައިގެ ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން ދާއިރާގެ ޤާނޫނީ ބަޔާންތަކާ ގުޅިގެން، އިސްތިއުނާފު ކޯޓުގެ ދަށު ސާބިތުކުރުމުގައި ނުވާކަން އެކުލަވާލެވިފައިވާ އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށް ފަރާތުން ބުނެވިދާނެއެވެ.

---

[3] މިފަހުން "ކުށްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެވިދާނެ.

24. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ޚިދުމަތުގެ ކުރިމަތިކޮށްދިނީ، 8 ޖޫނުއިން ފުރިގެން އެތަން އެހެންނަމަވެސް ބޭނުންކުރާކަމަށް ބުނެފައިވިޔަސް، ފެށިގެން އަންނަނިވި ފަރާތުން އަބްދުﷲ ބާސިރުކަމުގައި، ފެށިގެން ކުރި ދައްކާފައިވާކަމަށް، ބަންދުކުރިކަމުގެ ތަފުސީލު ބަޔާންކުރާ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނަމުން، ޤާނޫނުގެ ބަދަލު ކުރިމަތިކުރެވޭ ބަޔާންކުރާ މިފަދަ ދައްކާފައި ހަމަޖެހޭ ވާހަކައެއް ނުކުތާއަކީ އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

25. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ނޯޓިސްގެ 4 (ހަތަރެއް) މަހުގެ މުއްދަތަށް ކުރިއަށް ކުރި ދިނުމަށް ފަހުގައި ދޫކޮށްލާފައެވެ.

26. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ދެވަނަ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، ކުރިއަށްގެ ފަރާތުން އަބްދުﷲ ބާސިރުއަށް ވޯޓު ޖެހުނު ނޯޓިސް ވޮއިސްކޮށްފައި، އެޖެންޓް ހެދުމަކަށް ފައިސާ އަބްދުﷲ ބާސިރު ދައްކާފައިވާކަން އަ ސަރީއަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމަށް. އަދި ކުރިއަށްއިން ދެއްކަމަ ސަލަމް ކޯޓަށް ހަމައަށްދިޔުމަށް، އެޖެންޓް ހެދުމަކަށް ފައިސާ ދައްކައިވާކަމަށް.

27. ސަލަމް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި، އެޖެންޓް ހެދުމަށް ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ، ކުރީގެ ލޯނުގެ ދަރަނިކުރުމުގެ އަދަދު، ސަލާމް ބޭސިކުން އެޖެންޓް ކަރުދާސްގެ ކުރިން، ސަލާމް ބޭސިކު ބާނުންކުރުމަށް ކަންކަމަށް ބާއްވާކަމަށްވާތީ، ކުރީގެ އެޖެންޓްމަށް ނުލުގެ ބާއްވާކަމަށްވާތީ، ކުރިއަށްއިން ދައްކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

28. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ވިސްނަމަ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، އަބްދުﷲ ބާސިރުގެ ފަރާތުން ސަލާމް ބޭސިކުގެ ޒިންމާގައި 110,000.00ރ (އެއްލައްކަ ދިހަހާސް ރުފިޔާ ލާރި) ކުރިއަށްއަށް ދިނުމަށް ކުރިއަށްއިން ދައްކާފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. ސަލާމް ބޭސިކުން އަދަދު ކަރުދާހުގައި ބާރުނުވާފައި އެއްބަސްވުމުގައިކަމަށް. އަދި އެއްބަސްވުމުގައިވާ ޒިންމާތެރިން އަދަދު ކަރުދާހުގެ ބަދަލުގައި، އެއްކޮށް އަދަދު ކަރުދާހު ޒިންމީ ސަލަމް އަޅުކަން އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

29. އަބްދުﷲ ސަބާޙުގެ ފަރާތުން އުޖޫރީ ދުރުމުދުތަކަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއާއި، ބަދަލު ދީފައިވާ ގެއްލުން މުޢާމަލާތުތަކުން ހިނގާ ޚަރަދާއި، ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުދައްކައިދިނި އަދަދުތައް ސާބިތުކުރަން ޖެހޭނީ އަދައިކުރިކަން ކަމުގައި އިއްތިފާޤުވެފައިވާ ބައްޔިނާތުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އަބްދުﷲ ސަބާޙުގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ސާބިތުކުރަން ޖެހޭނީ އަދައިކުރިކަން ކަމުގައި އިއްތިފާޤުވެފައިވާ ބައްޔިނާތުން ނެތްކަމުގައި އިސްތިއުނާފު ކޯޓުން ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި ސާބިތުކުރަން ޖެހޭ ހެކިގައި އަބްދުﷲ ސަބާޙުގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ފައިސާ، ޝަރީޢަތުން ބެލުމުގައި ނަގާފައި ވިދާޅުވެފައި އެކަށީގެންވެއެވެ.

30. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުންތައް ނުފެށުމުގައި، މި މައްސަލައިގައި ސަބަބަކަށް ގޮސްގެން ހުރުން ފައިސާއެއްގެ ގޮތުގައި ފަރާތުން ހުރިހާ އެއްވެސް ނަގައިދެއްވުން އަދި ބަޔަކު ނުކުރެވިފައިވަނީ ގެއްލުމުގެ ސާބިތުކުރުމެއް. ގޮތަށް އަބްދުﷲ ސަބާޙު ދައްކާފައިވާ ހައްދާ ބަލައިގަތުމަށް ސާބިތުކޮށްދެއްވުމަށް ނުވާތީ ކަމުގައި ބަރާބަރު ބުނެވޭތީ ގޮތުގެ ބޭނުންކުރެވިފައި، ބެލުގެ މަރުގެ ލިޔުމެއް އަބްދުﷲ ސަބާޙު ހުރިހާ ލިޔެކިޔުން، ލިޔުމަށް ބެލުގެ ނުވި ދައްކައިދިނުމުގެ ވާހަކަ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ބަޔާން ކަނޑައަޅާނެކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ދެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ކުރެއްވި ހުކުމެއް ސާބިތުކުރުމަށް ގެނެސްދިން ގޮތަށް އަބްދުﷲ ސަބާޙުގެ ލިޔުން ހުށަހެޅުން ދައްކާފައިވާ އަދަދުތަކެއް ނެތްކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. މިންވަރުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ އިތުރު ފައިސާގެ ކަންތައް ނުދެއްވި ނުވަތަ އިސްތިއުނާފު ބަލާނޭ ޖަވާބުދާރީވުން، އެކަންކަން އިސްތިއުނާފު ކަނޑައަޅާ ފަރާތުގެ ޖަވާބުގައި ވެފައި ބަލަހައްޓަން ބޭނުންކުރެވިފައެއް.

31. ބެލުމަށްފަހު ކަންކަމުން ބެލުމުން، ދައްކާފައި އަސާސީ ލިޔުމެއް ހުށަހެޅުމަށް ކުރިއަށް ނިންމާފައި އަބްދުﷲ ސަބާޙުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުގައި ހަމައެކަނި ބޭނުންކުރާ ބަޔާންކުރެވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ދައްކާ ފައިސާގައި ނަގައިދިނުމަށް ބަލައިގަތް އަދަދުތަކެއް، އަބްދުﷲ ސަބާޙު އެއްބަސްވުމާ ހިލާފަށް

އެއްބަސްވުމުގައިވާ ނޯޓިސްގެ މުއްދަތުގައި ފައިސާ ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން ގެރެންޓަރސްއިން ހުށަހަޅަންޖެހުނު ދަޢުވާއެއް ކަމަށްވެފައި، މި ޝަރުޠުގައި ވަކިން [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް ސަބަބެއް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށެވެ.

32. މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފަރީޤުން ޝަފަހީ ގޮތުން ދައްކާފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަކަތައް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

32.1 ނޯޓިސްގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible]، [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

33. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ތިރީގައިވާގޮތަށެވެ.

> "އިސްވެ ދެންނެވުނު ކަންކަމަށް [illegible] [illegible]، ސިވިލްކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށާއި،
>
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށާއި، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،
>
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

ސަބަބީ ޢަލާޤާ ފުރަގަސްދިނުން ކަންތައްތައް

34. މި މައްސަލައިގެ ހަބަރުތަކުގެ ދުތުދުގައި އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠުތަކާއި ދުރަސްވުމުއްނތަށް. ބަރަސްފުށް ރިޕޯޓަށް، އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެންސުރައިވިޔަ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށްކަމަށް، އެއްބަސްވުމުގެ ސަބަބުތަކާއި އިތުރުޖާމުގައި އަދާކުރައިވާގޮތުގައެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިވާ ކަންކަމަށް ދިޔައުތުކުރުމުގެ ކުރިން، އެއްބަސްވުންތަކުގެ ފާސިދުވުން ގޮތުގެމަތިގައި، ފާސިދު މަޖިލީހެއްގެ ނިންމުންތަކުގައި ބަޔާންކުރައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން، މި މައްސަލައިގައި ގޮތުގެމަތިން މުރާޖަޢާ ފާސިދު އުސޫލުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ.

ފާސިދު އުސޫލުތައް

35. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަބަދުވެސް ނާޒިލުވި މައްސަލައިގެ ފުރަގަސްދިނުން ނުކުތާތަކުގެ ދެފަރާ އަދި ޖިނާޔަތު ކަމެއްގެގޮތުގައި، މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ފާސިދު ނަތީޖާއެއް ނުކުންނަ ވާޤިޢާއެއް އޮތުމަކީ ފާސިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަސީލަތްތަކުން ސާބިތު ކޮށްދިނުމުގެ ބާރު އުފުލަނީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ނޫނަސް އެފަދަ ހެކިހެއްދުމަށް ހުށަހެޅި ފަރާތްތަކުންކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެޕެކް ރިޕޯޓެއް ފާސިދުކޮށް ދިނުމުގެ ވ. ގަސްތޯލި އައިޑްރިޝަން ފާސިދުކޮށް ދިނުމުގެ (-2013/SC A/28) (ދިގެފަހުން "ގަސްތޯލި މައްސަލަ"ކަމަށް ބުނެވިދާނެ) ގެ ސިޔާދާގައި، ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު ދި ބަޔަކަށް ބެހިގެންވާކަމާއި، އެގޮތުން ފުރަތަމައި، ދަޢުވާ ހުށަހެޅުން އަނބުރާ ސަބަބީއަލާޤާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ނުކުތާ ހެދުމުގައި، ދެވަނައީ، ހުށަހެޅުމުގައި ހެއްކާއި، ދުވަހުގެ ހުރި އަސްލުވާއިދު، ހުށަހެޅުމާ ދަށުން ސާބިތުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރުގެ ހެއްކެއް ވުންކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުގެ މަތީން، މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ހާދިސާ ނުވަތަ ޢަމަލު ސާބިތުކުރުމުގެ މިންވަރަކީ، "ޝަކުގެ ބޭރުން ޔަޤީން" ނޫނީ "ބެލެންސް އޮފް ޕްރޮބަބިލިޓީސް"ކަމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޢަލީ މޫސާ ވ. އާސިޔަތު ނިޒާރު (2013/SC-A/53) (މިފަހުން "އާސިޔަތު ނިޒާރު މައްސަލަ"ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ) ގެ ސިއްކާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ފަދައިން.

36. ޖިނާއީއިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި، ޖިނާއީދަޢުވާއެއްގެ ބައިވެރިއެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކަނޑައަޅައި ކުރަންވާނީ، އެޖިނާއީދަޢުވާގައި ސާބިތުކުރާނީ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންކަމަށްވާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދަޢުވާކުރެވޭ، އެޖިނާއީދަޢުވާގެ ޝަރުޢީބައިވެރިޔާ، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުށެއް ސާބިތުކުރުމަށް ނުވަތަ އޭނާ ކުށުގެ ޒިންމާއިން ދަޢުވާކުރެވޭ އެއްބަސްވުމުގެ ނަމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވެއެވެ.

37. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ދައުލަތު ވ. ވިލާ އެއަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (2019/SC-A/85) (މިފަހުން "ވިލާ އެއަރ މައްސަލަ"ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ) ގެ ސިއްކާގައިވާ، ޖިނާއީ ދަޢުވާގެ ގޮތުންނާއި އިންސާފުގެ ޤަވާޢިދު ހިމެނޭ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ އެއްގޮތް ސިއްކާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވޭ. އެ މައްސަލައިގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ އަދި މި މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ގާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި، ޤަވާޢިދުތަކުގެ ތަފްސީލު ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ.

37.1 އަދި އިންސާފުގެ ތަރުތީބުގެ ޙައްޤުގެ ކުރިއަށްދާ ފިޔަވަޅު އިންސާފުހޯދުމުގެ ޙައްޤުތައް ކުރިއަށްގެންދަނީ، ޖިނާއީ ދަޢުވާގެ ތެރެއިން އަދާކުރަންޖެހޭ އިންސާފުވެރި އަދާކުރެވޭނެކަމުގެ ޖިނާއީދަޢުވާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ، އަދި ދަޢުވާގެ ބޭނުމަށް ބަލައިގެން ކުރުމުގައި ކުރެވިދާނެކަމުގެ ޕްރޮސީޖަރގެ އުސޫލުތަކުން ދަޢުވާ ޖިނާއީ ދަޢުވާ ދުވަހުގެކުރިން ބެލެވުން ކަމެވެ.[4]

37.2 ޖިނާއީ ދަޢުވާ ދުވަހުގެކުރިން ބެލެވުން، ގާނޫނީ ހުއްދަކުރުމާ އެއްބަސް ސަބަބުތަކުން، ޖިނާއީދަޢުވާ ނިމުމަކަށް ގެނައުމުން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ބަދަލުގައި، މައްޗަށް ކުރަންޖެހޭ ދުވަސް، ޖިނާއީދަޢުވާގެ ދަށުން އަދާކުރަންޖެހޭ އިންސާފު އަދާކުރެވުނުކަމުގައި، މައްޗަށް

---

[4] ވިލާ އެއަރ މައްސަލައިގެ "ސަބަބުތަކާއި ނިންމުން"ގެ ނަންބަރު 29.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[5]

37.3. ކޮންޓްރެކްޓުގައި ވަކިގޮތަކަށް އަމަލުކުރަން އެއްބަސްވެފައިވާނަމަ، [illegible] އަމަލުކުރެވޭނީ، ކޮންޓްރެކްޓުގެ އަނެއް ބައިވެރިޔާ އެއްބަސްވުމާ ނުވަތަ ބައިވެރިންގެ ބާރުނުފޯރާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ކުރެވެން ނެތްކަމަކަށް ވެއްޖެނަމަކަން.[6]

37.4. ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފުވުމުގެ ޢާއްމު ނަތީޖާއަކީ، ޚިލާފުވި ފަރާތުން މަޢުޞޫމް ފަރާތަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ފައިސާއިން ފުދޭނަމަ، ފައިސާއިން ނަގައިދިނުންކަމާއި، އަދި ފައިސާއިން ފުދޭ ބަދަލަކަށް ނުވާނަމަ އެފަދަ ޚިލާފެއްވި ފަރާތަކުން ކޮންޓްރެކްޓު އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމަށް ކޯޓުން އަންގަންވާނެކަން.[7]

37.5. މަޢުޞޫމު ފަރާތުން ކޮންޓްރެކްޓު ނިމުމަކަށް ގެންނައިރު، ކޮންޓްރެކްޓު ޚިލާފުވި ފަރާތުގެ އަސާސީ [illegible] ދައްކަން އެއްބަސްވި [illegible] ފައިސާއެއްވާނަމަ، ކޮންޓްރެކްޓު ޚިލާފުވި ފަރާތުން އެފައިސާއެއް ދައްކަންޖެހޭނެކަމާއި، އެއީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލެއްނޫންކަން.[8]

37.6. ކޮންޓްރެކްޓު ނިމުމަކަށް [illegible] [illegible] [illegible]، ކޮންޓްރެކްޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[9]

---

[5] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]"ގެ ނަންބަރު 29، 39 އަދި ނަންބަރު 54.

[6] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]"ގެ ނަންބަރު 30.

[7] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]"ގެ ނަންބަރު 29 އަދި ނަންބަރު 62.

[8] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]"ގެ ނަންބަރު 67.

[9] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]"ގެ ނަންބަރު 33.

37.7. ކޮންޓްރެކްޓެއް ބައިގަބައިން ނިމުމަކަށް ނުގެނެވޭނަމަވާނަމަ، ކޮންޓްރެކްޓެއް ނިމުމަކަށް އަންނާނީ މުޅިކޮންޓްރެކްޓު އަދާކުރުމުންނެވެ.[10]

37.8. ކޮންޓްރެކްޓު ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް އެއްބަސްވުން ފަރާތްތައް ކޮންޓްރެކްޓުގައި ބާރުލާނެ ގޮތަކީ، އަމަލުކުރަންޖެހޭ ކޮންޓްރެކްޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށްކަމެވެ.[11]

37.9. ކޮންޓްރެކްޓު ހިފެހެއްޓުމަށް ފަރާތުން، ކޮންޓްރެކްޓު އެއްބަސްވުން އަމަލުކުރުމުގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ އަންނަފަރާތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ގޮތްތައް ކޮންޓްރެކްޓުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓު އެއްބަސްވުން އަމަލުކުރުމަށް ބުނެފައިވާ އެންމެ ގޮތަކީ، އެފަދަ އެއްބަސްވުން ހިފެހެއްޓުމަށް ފަރާތުން އަމަލު ކުރުމަށް، ކޮންޓްރެކްޓު ނިމުމަކަށް ގެނައުމުގެ ކޮންޓްރެކްޓު ހިފެހެއްޓުމަށް ފަރާތުން ލިބިގެންވާކަމެވެ.[12]

37.10. ކޮންޓްރެކްޓު ހިފެހެއްޓުމަށް ފަރާތުންނެވެ ގެއްލުން ކުރެވުނުކަމަށް މަސައްކަތް ކުރުމަށް ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާނަމަ، ގެއްލުން ކުރެވުނުކަމަށް ދައްކަންޖެހޭ ހުކުމްކުރަނީ، މަސައްކަތް ފަރާތުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ދިނުމަށް ކުރެވޭނެކަމަށެވެ.[13]

38. ބުނެވިދިޔަ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަމަށް ބަލައި، އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތުން ދައުވާ ކޮށްފައިވާ ފަދަ ކަމެއް ދިމާވެފައި ނުވާކަމަށް ފެނެއެވެ.

39. މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތުން عبدالله ސަޢީދު މަރުޙަލާގެ މައްސަލާގައި ކުރެވުނު، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެއްބަސްވުމުގެ ތަންފީޒު ކުރުމުގެ ބަލައިގަތުމުގެ، ކަނޑައެޅުމުގެ ތެރެއިން އެއްބަސްވުމުގެ ކަނޑައެޅުމަށް ގެނައުމަށް، ޤާނޫނު، ޤަވާއިދު އަދި އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވޭނެކަމަކީ، އަދި ކަނޑައެޅުމަށް

---

[10] ބަލާ އެޑްވިން ޕީލްގެ "ސަޕްލިމެންޓަލް ހިރުޝުތައް"ގެ ނަންބަރު 37.

[11] ބަލާ އެޑްވިން ޕީލްގެ "ސަޕްލިމެންޓަލް ހިރުޝުތައް"ގެ ނަންބަރު 34 އަދި ނަންބަރު 35.

[12] ބަލާ އެޑްވިން ޕީލްގެ "ސަޕްލިމެންޓަލް ހިރުޝުތައް"ގެ ނަންބަރު 36.

[13] ބަލާ އެޑްވިން ޕީލްގެ "ސަޕްލިމެންޓަލް ހިރުޝުތައް"ގެ ނަންބަރު 38.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

40. މި ނިންމުމުގެ ނުކުތާ 35 ގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

41. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

42. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

43. މި ނިންމުމުގެ 11 ވަނަ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، 26 ވަނަ ނުކުތާއިން 29 ވަނަ ނުކުތާއަށް އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބެލުމުން، މައްސަލައިގެ ދައުވާ ހުށަހެޅުމާ ހަމައަށް [illegible] ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާކަމާއި، ފައިސާ ދައްކާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުން ދައުވާ [illegible] އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible]، އަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ ފަރާތުން އެ ފައިސާ [illegible] [illegible] އެއްވެސް ވާހަކައެއް މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުން ފެންނަންނެތެވެ.

44. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ލިޔުންތަކުގެ ތެރެއިން، ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމުގެ 9 ވަނަ ނަންބަރުގައި، ދައުވާގައި އެއްވެސް ފައިސާއެއް ނުވަތަ ގެއްލުމުގެ ބަދަލަކަށް އެދޭނަމަ، ފައިސާގެ ޖުމްލަ އަދަދާއި ހިސާބުކުރެވުނު ގޮތުގެ ތަފްސީލާއެކު ބަޔާންކުރަން އޮންނަނީ، [illegible] މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ޖުމްލަ ފައިސާގެ އަދަދަކީ 694,525.00ރ (ހަލައްކަ ނުވަދިހަ ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސަވީސް ރުފިޔާ ނުލާރި) ކަމަށާއި، އެ ފައިސާގެ ޖުމްލަ އަދަދު ހިސާބުކުރުމުގެ ތަފްސީލުގައި [illegible] [illegible] ފައިސާ ހިމަނާފައިނުވާކަން އެ ފޯމު ބެލުމުން އެނގެއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ފަދައިން، ދައުވާގެ [illegible] އެ ފައިސާ [illegible] [illegible].

45. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

46. އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible]، އެ [illegible] އެ ފައިސާ [illegible] ދައްކާފައިވާކަމަށާއި، އެ އަދަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ވީއިރުކަމުން، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް [illegible]

އެދިފައިވާގޮތަށް ބަލާއިރު، ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށް ނުދޭކަމަށް ބުނުމާއެކުއެކީގައި، އެއްބަސްވުން އުވާލުމުގައި ފަރާތްތަކަށް އަމަލުކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، އެގޮތުގެމަތިން އަމަލުކުރަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށާއި، ނޯޓިސްގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި އިސްތިޢުފާދޭފަރާތުން [illegible] ފަރާތުން [illegible] ދިނުމުން، އެ މުއްދަތަށް ދައްކަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

47. [illegible] ނޯޓިސް މުއްދަތުގައި މަޝްވަރާގައި [illegible] މަޝްވަރާގައި [illegible] މަޝްވަރާގައިވާ [illegible] ރިޢާޔަތް ކުރުމާއެކު [illegible] އެންމެހައި ކަންކަމަށް ނަޒަރުކުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ޢަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި އުޖޫރަ ބަދަލު ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ ޙުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) އަދި، އިސްތިޢުފާދޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރަމެވެ.

48. އެހެންކަމުން، ޢަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް، އުޖޫރަ ބަދަލު ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) ދައްކަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައެޅުއްވީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] މަޝްވަރާގައި [illegible] [illegible] [illegible].

49. [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 [illegible]، ޢަބްދުﷲ ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު ޝަރީޢަތަށް ދައްކަންޖެހޭ 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) [illegible]، އެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

50. އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާގެ ދިރާސާއަށް، ކުރީގެ އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތުތަކާއި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސާބިތުކުރި ޑޮކިއުމެންޓްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާއިން ދެއްކުމުގެ ކަރު އޮޅުންތަކާއިމެދު، އެފަދައިން އޮޅުންތަކުން ޗެކްތައް ނުކުތުމުންތަކަށް ޢަބްދުﷲ ޝާކިރު ދެކޮށްފައެވެ.

51. ވީމާ، އެއަށް މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފުގެ ގޮތުގައި މި ނިންމުމުގެ 37 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތަކުން ނަޒަރުކުރުމުން، އެއްބަސްވުމުގައި ވަކިގޮތަކަށް އަދާކުރަން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް، އެފަދަ ބިލްޑިންގް އެޕާރޓްމަންޓެއް އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެ މިންވަރަކަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާކަމެވެ. އެ އެކްސްޕާޓުގެ ރިޕޯޓުގައި، ކޮންޓްރެކްޓަރު ފޯރުކޮށްދީފައިވާ 20 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އެކްސްޕާޓުގެ ރިޕޯޓަށް ބަލާއިރުވެސް، އެއްބަސްވުމުގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖަވާބާއި ނުވަތަ އިތުރުމާލު ގެއްލުމެއް، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތަށް ނުވަތަ ގޮތަކަށް އަދާކުރަން، ކަނޑައެޅި އެއްބަސްވުމާ ތަފާތުގޮތަކަށް އަދާކުރުމުގެ އެންމެ ފަހުގެ ދުވަސްދީފައިނުވާކަމެވެ.

52. މި މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށްބަލާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ޢަމަލުކުރިއިރު ޢަބްދުﷲ ޝާކިރުއެވެ. މި ނިންމުމުގެ ނުކުތާ 3 އިން 5 އަށް އަދި 10 ވަނަ ނުކުތާއިން 14 ވަނަ ނުކުތާއަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ކަންތަކުން ނަޒަރުކުރުމުން، ސާބިތުވަނީ ޑޮކިއުމެންޓް ކުރީ އެއްބަސްވުމުގެ ޢަބްދުﷲ ޝާކިރުގެ ފަރާތުން ކުރަންޖެހުނު، އެ ކުރަންޖެހުނު ކަންތައްތައް ފުރިހަމަނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އަދާކުރުމުގެ ޒިންމާއާ ޢަބްދުﷲ ޝާކިރުގެ މައްޗަށް އެ ޙިސާބުން ދޫކުރުމުން އެއްބަސްވުމުން، ޢަބްދުﷲ ޝާކިރުގެ ފަރާތުން ދެއްކުމުގެ ކަރު ފައިސާއިން ދެއްކެވެ. މިއީ، ޢަބްދުﷲ ޝާކިރުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

53. ދެންނެވި ސުވާލަކީ، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވުމުގެ ނަތީޖާއަކީ މި ޝަރުޠުގައި [illegible] ވީމާ، އެއަށް މައްސަލަގައި ކޮންޓްރެކްޓުގެ މައިގަނޑު ކަމަކާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފުވިކަމަށް ބެލެވޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠެއްކަމުގައި، އެއީ ކޮންޓްރެކްޓުގެ މައިގަނޑު ކަމެއްކަމަށް ބެލެވޭނެއެވެ.

54. މަސްއޫލު ފަރާތުން ކޮންޓްރެކްޓު ނިމުމަކަށް ގެންނައިރު، ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފުވި ފަރާތުގެ އަސާސީ އިލްތިޒާމްތަކުން [illegible] އެއްބަސްވުމާ [illegible] ފައިސާއެއްވާނަމަ، ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފުވި ފަރާތުން އެ ފައިސާއެއް ދައްކަންޖެހޭނެކަމާއި، އެއީ އިލްތިޒާމް އަދާނުކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއްކަމާއި ގެއްލުމުގެ [illegible] ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފުވި ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވީމާ، އެއަށް މައްސަލަގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible].

55. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] އިސްތިޢުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

56. އިސްތިޢުނާފުކުރި ފަރާތުގެ [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ [illegible] ފަރާތުން [illegible] އިސްތިޢުނާފުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިޢުނާފުކުރި ފަރާތުން [illegible].

57. ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] އިސްތިޢުނާފު [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިޢުނާފުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ތަޢާރުޟުވާކަމުގައި ނުވަތަ ފުށުން ފުށަށްއަރާކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާކަމަށް ފެނިގެން ނުދާނެ ހުރިހާ

ކަންކަމެއް ނުވަތަ ނިންމުމުގެ ކަރުދާހުގައި އިޖުތިހާދުގައި ހިމެނޭ އަޅުގަނޑުގެ ސަބަބުން އެ ކަންކަން

ނުވަތަ ނިންމުމަށް އަސަރު ފޯރާ އިޖުތިހާދަށް ބާރު އިޖުތިހާދު ކުރުމަށްވުރެ ހިމެނޭނެއެވެ.

58. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ފާހަގަކުރެވުނު

ނުކުތާތަކުގެ (ހ)ގައި، ހަތްވަނަ ކަނޑައެޅުމުގައި، ޤާނޫނީ ވަކީލުންގެ ނަގައިދިނުމަށް ނިންމުމުގައި

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ 2009/HC-A/384 އަދި 2016/HC-A/89 އަދި 2018/HC-A/47

ޤަޟިއްޔާގައިވާ އުޞޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތް ކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ. ޢަބްދުﷲ ޝަހީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި

ހަތަރުވަނަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާއާއި އެ ނުކުތާއާ ގުޅޭގޮތުން މި ނިންމުމުގެ 13 ވަނަ ނުކުތާގައި

ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ދަޢުވާގެ ހުކުމަކާ ގުޅޭގޮތުން

ކުރި ދަޢުވާ ހުކުމް ދޭހަވާގޮތަށް ހަމައެކަނި ނިޔާކުރުމުގެ ބާރު ސިވިލް ކޯޓަށް ދިނުމަށް

ހުރަހަކަށްނުވާނެ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ޢަބްދުﷲ ޝަހީދުގެ ފަރާތުން ނުދައްކައެވެ.

59. އެހެންކަމުން، ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު މައްސަލަ

ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުޞޫލާ އެއްގޮތަށް، ސިވިލް ކޯޓުން ފަނޑިޔާރު މި ނަގައިދިނުމަށް

ނިންމުމުގައި ހަވާލާދީފައިވާ ޤަޟިއްޔާތަކާ ގުޅުވައި، ޝަރުޢީ އުޞޫލުތަކާއި،

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ހަތަރުވަނަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާއާމެދު ގޮތެއްނިންމަންޖެހޭ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް

އޮތްކަމަށް ނުދައްކައެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް

60. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތިން ހުކުމްކުރަން،

60.1. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި، އަބްދުﷲ ޝަކޫރުގެ ފަރާތުން ކޯޕަރޭޝަނަށް ދައްކަންޖެހޭ ޖުމުލަ ފައިސާގެ އަދަދުކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ 411,388.70ރ (ހަތަރުލައްކަ އެގާރަހާސް ތިންސަތޭކަ އަށްޑިހައަށެއް ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި)އިން، [illegible] [illegible] 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) އުނިކުރަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ މިންވަރަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން އިސްލާހުކޮށް، އެ ނިންމުމުގެ ދެވަނަނަންބަރުގައިވާ ދެއްކުމަށް ކަނޑައަޅައި، އަދި

60.2. މި ނިންމުމާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ގެ ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން އަބްދުﷲ ޝަކޫރުގެ ފަރާތުން ކޯޕަރޭޝަނަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ އަދަދަކީ 367,025.00ރ (ތިންލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ހަތްހާސް ފަންސަވީސް ރުފިޔާ) ކަމަށްނިންމައި، މި މައްސަލަ ނިންމަންފެންނައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކުރުން

61. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން، އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާ ތާރީޚުން

ގިނަވެގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[15] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިންމުންތަކުގެ ކޮޕީ [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިންމުންތަކުގެ ކޮޕީ [illegible] [illegible] ފެށިގެންނެވެ.[16] އެހެންނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ނިންމުންތަކުގެ ކޮޕީގެ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރެވިދާނެއެވެ.[17]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒްގެ ރައުޔު

62. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

63. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

---

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

[16] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ).

[17] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ).

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި، އަބްދުﷲ [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ފައިސާގެ [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާ 411,388.70ރ (ހަތަރުސަތޭކަ އެގާރަހާސް ތިންސަތޭކަ އަށްޑިހަ އަށް ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި)އިން، [illegible] [illegible] 44,363.70ރ (ސާޅީސް ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ލާރި) އުނިކުރުމަށްފަހު [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3081/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން އިސްލާޙުކުރުމަށް، އެ ނިންމުމުގެ [illegible] ނިންމައި، މި މައްސަލަ ބެލި ހައިކޯޓުގެ [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން، މިގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމް ކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible]